

Zkušební okruhy pro postupovou zkoušku z ústavního práva 2008/2009

1. Čs. ústavní vývoj 1918 - 1992. Jeho etapy a současný stav ústavního zákonodárství ČR. Kontinuita a diskontinuita ústavního práva ČR a v ústavním právu ČR. Realizace Ústavy ČR. Náprava křivd z hlediska ústavního práva.
2. Pojem, předmět ústavního práva a jeho vztah k jiným právním odvětvím. Ústavní právo v právní praxi.
3. Ústavní právo, veřejné právo a soukromé právo.
4. Ústavněprávní vztahy a jejich prvky. Subjekty ústavněprávních vztahů. Stát jako subjekt práva a právnická osoba. Státní orgány a organizační složky státu. Ústavněprávní skutečnosti. Čas v ústavním právu.
5. Odpovědnost a sankce v čs. ústavním právu.
6. Pramene ústavního práva. Druhy, členění, přehled. Srovnání s prameny v anglosaském právním systému. Problém pravidel a principů v ústavním právu.
7. Interpretace a aplikace norem ústavního práva. Směrnice pro výklad práva v ústavním právu. Přístupy k výkladu Ústavy ČR a Listiny.
8. Ústava ČR jako základní zákon. Typologie a generace ústav. Demontrace na Ústavě ČR.
9. Základní otázky obsahu ústavy. Ústavní materie. Vztah ústavní a zákonné úpravy.
10. Dynamismus a stabilita obsahu Ústavy ČR v porovnání s jinými ústavami. Typy ústav z hlediska možnosti změny. Neměnitelná ustanovení v ústavním pořádku.
11. Ústava ČR z hlediska formy. Název, jazyk, délka, systematika a vyšší právní síla ústavy.
12. Ústavodárná procedura v ČR v porovnání s typy ústavodárné procedury ve světě. Subjekty, postup, význam.
13. Publikace právních předpisů a platné publikační právo. Funkce Sbírky zákonů a Sbírky mezinárodních smluv. Publikace obecně závazných vyhlášek a nařízení obcí a krajů a právních předpisů jiných úřadů.
14. Mezinárodní právo a české ústavní právo. Transformace, recepce, inkorporace. Jednání o mezinárodních smlouvách. Mezinárodní smlouvy a Ústavní soud. Publikace mezinárodních smluv ve Sbírce mezinárodních smluv.
15. Ústavní základy státní formy ČR (forma vlády, územní organizace, státní režim).
16. Ústavní základy vnitřní a zahraniční politiky ČR a prostředky její realizace.
17. Ústavní základy ekonomického systému ČR. Zvláštnosti postavení ČNB.
18. Ústavní základy právního systému v ČR. Nomenklatura a vzájemné vztahy pramenů práva v ČR.
19. Ústavní instituty ochrany společnosti a státu. Obecný základ a právní úprava.
20. Mimořádné stavy v ústavním právu ČR. Právní význam práva na odpor.
21. Princip demokracie v ústavním právu. Jeho složky.
22. Princip právního státu v ústavním právu. Otázka jeho nezměnitelných podstatných náležitostí.
23. Principy úcty k lidským a občanským právům, republikánský, parlamentní demokracie, unitárního státu, samosprávy a sociálního státu v ústavním právu. Jejich význam a způsob konstrukce.
24. Ústavněprávní aspekty územní organizace ČR. Srovnání unitárního a federativního státu. ČR jako unitární stát.
25. Vnitrostátní aspekty zániku ČSFR a sukcese ČR z hlediska ústavního práva. Transformace právního řádu.
26. Státní občanství. Pojem, význam, prameny a principy právní úpravy. Zánik ČSFR a státní občanství. Základní aspekty judikatury Ústavního soudu v otázkách státního

občanství (v rozsahu přednášky).

27. Nabývání občanství obecně a způsoby nabývání státního občanství ČR.

28. Pozbývání občanství obecně a způsoby pozbývání státního občanství ČR.

29. Státní území a hranice ČR. Důvody územního členění. Druhy územního členění a územních jednotek. Hlavní město a státní symboly ČR.

30. Pojem základních práv a svobod. Subjekty (nositelé a adresáti). Obsah. Funkce. Pojem základní povinnosti. Schéma analýzy základních práv a svobod.

31. Prameny právní úpravy základních práv a svobod. Mezinárodní závazky ČR a způsoby jejich zajištění v právním řádu. Pojem mezinárodní smlouvy podle čl. 10, čl. 10a a čl. 49 Ústavy.

32. Základní východiska Listiny (svoboda a rovnost jednotlivce v podmínkách právního státu, povaha základních práv a svobod, stát a základní práva a svobody, pojem diskriminace, stanovení povinností).

33. Podmínky omezení základních práv a svobod. Mimořádné stavy a omezení základních práv a svobod. Práva jako měřítko a mez zásahů státní moci. Prostředky ochrany před nadměrným omezením (meze mezi).

34. Přehled kritérií klasifikace ústavních práva a svobod. Klasifikace základních práv a svobod jedince podle Listiny. Systematika Listiny a její praktický význam.

35. Základní lidská práva a svobody a jejich záruky v právním řádu. Obecná charakteristika a demonstrace na vybraném ustanovení Listiny podle doporučeného nebo vlastního schématu.

36. Politická práva a jejich záruky v právním řádu. Obecná charakteristika a demonstrace na vybraném ustanovení Listiny podle doporučeného nebo vlastního schématu.

37. Práva národnostních a etnických menšin a jejich záruky v právním řádu. Obecná charakteristika a demonstrace na vybraném ustanovení Listiny podle doporučeného nebo vlastního schématu.

38. Práva hospodářská, sociální a kulturní a jejich záruky v právním řádu. Obecná charakteristika a demonstrace na vybraném ustanovení Listiny podle doporučeného nebo vlastního schématu.

39. Právo na soudní a jinou právní ochranu a jeho záruky v právním řádu. Obecná charakteristika a demonstrace na vybraném ustanovení Listiny podle doporučeného nebo vlastního schématu.

40. Prostředky ochrany základních práv a svobod z pohledu vnitrostátního, komunitárního a mezinárodního práva. Veřejný ochránce práv.

41. Sdružovací právo a shromažďovací právo v ČR. Právní úprava a její ústavní východiska. Sdružování a shromažďování – svoboda, právo, povinnost a zákaz. Typy sdružení a shromáždění podle příslušných předpisů. Omezení sdružovacího a shromažďovacího práva.

42. Právo politických stran v ČR. Pojem politické strany, právní úprava vnitřní organizace, členství, činnosti, politické strany a stát

43. Právní úprava vzniku a zániku politických stran v ČR. Ochrana politických stran před zásahy státu.

44. Hospodaření politických stran a hnutí a financování jejich činnosti.

45. Pojetí lidu v Ústavě ČR. Ústavní koncepce suverenity lidu a její principy.

46. Formy přímé a zastupitelské demokracie a jiné formy účasti na správě veřejných věcí v ČR a jejich právní úprava na úrovni státu a obcí.

47. Pojem voleb, volebního systému, volebního práva v ČR. Druhy a funkce voleb. Judikatura Ústavního soudu v otázkách volebního práva.

48. Principy volebního práva v ČR, jejich vzájemné vztahy a vyjádření ve volebních

předpisech.

49. Technika volební reprezentace pro volby do Parlamentu, Evropského parlamentu a volby zastupitelstev územních samosprávných celků. Složky volebního systému.

50. Organizačně-přípravné stadium volebního procesu. Základní přehled jednotlivých fází.

51. Kandidování, kandidáti, kandidátní listiny, volební kampaň.

52. Stadium hlasování a zjišťování volebních výsledků.

53. Řízení voleb. Soudní a jiná kontrola voleb.

54. Povaha mandátu členů Parlamentu a členů zastupitelstev. Vznik, obsah a zánik mandátu. Právní ochrana mandátu.

55. Povaha státní moci a koncepce její dělby v Ústavě ČR (horizontální, vertikální a časové hledisko). Stát jako právnická osoba. Ústavní pojetí státního orgánu a jeho právní status.

56. Organizované a neorganizované zájmy v Parlamentu. Kontrola střetu zájmů.

57. Základní východiska úpravy zákonodárné moci z hlediska státních funkcí. Pojem a význam zákona a zákonodárné moci.

58. Parlamentarismus v ČR z hlediska modelu parlamentní formy vlády. Hodnotové, institucionální a normativní vyjádření. Prameny parlamentního práva.

59. Právní status Parlamentu (přehled). Místo Parlamentu v soustavě státních orgánů. Vztahy k jednotlivým orgánům. Srovnání se systémem vlády shromáždění (1960-1992).

60. Složení a struktura Parlamentu. Druhy bikameralismu a bikamerismu ve světě. Vztahy mezi komorami Parlamentu v ČR a řešení jejich sporů.

61. Vnitřní organizace Parlamentu. Řídící a pomocné orgány. Pravidla ustavení a činnosti.

62. Politické strany a Parlament. Poslanecké a senátorské kluby.

63. Charakteristika pravomoci a působnosti Parlamentu.

64. Časová pravidla činnosti Parlamentu. Volební období, začátek a způsoby ukončení. Zasedání a schůze sněmoven. Druhy. Zásada diskontinuity.

65. Obecná pravidla jednání Poslanecké sněmovny. Hlasování (kvórum, většina, způsob). Typy návrhů. Změnitelnost usnesení.

66. Zákonodárná pravomoc a zákonodárný proces v Parlamentu. Zvláštní typy zákonodárného procesu. Podepisování zákonů. Senát v ústavodárném a zákonodárném procesu. Suspenzivní a kapesní veto. Zákonná opatření a jejich kontrola.

67. Právní status člena Parlamentu. Práva a povinnosti. Imunita. Ochrana člena Parlamentu.

68. Prostředky Parlamentu ke kontrole výkonné moci. Vyšetřovací komise. Nejvyšší kontrolní úřad a zvláštnosti jeho postavení z hlediska ústavního práva.

69. Právní status prezidenta republiky podle schématu.

70. Právní status vlády podle schématu.

71. Ministerstva, jiné ústřední správní úřady, správní úřady a jejich právní status. Státní služba.

72. Zvláštnosti normotvorby výkonných orgánů a prostředky k její kontrole.

73. Státní zastupitelství jako součást výkonné moci. Státní zastupitelství a soudy.

74. Pojem, ústavní základy a zákonná úprava otázek územní samosprávy. Obec a vyšší územní samosprávné celky v ústavním právu.

75. Místní referendum. Charakteristika místa v právu a rozbor právní úpravy.

76. Zastupitelstvo jako forma výkonu územní samosprávy na úrovni obce a kraje.

77. Právní status člena zastupitelstva obce a zastupitelstva kraje a postavení občana obce

a kraje.

78. Ústavní soudnictví v ČR. Zvláštnosti ve srovnání s difúzním ústavním soudnictvím. Postavení, pravomoc, působnost, složení. Postavení soudců Ústavního soudu.

79. Obecná pravidla řízení před Ústavním soudem. Zahájení, přerušení a zastavení řízení, zastoupení, veřejnost jednání, dokazování, doručování, počítání času. Obecná, zvláštní a subsidiární pravidla.

80. Rozhodnutí Ústavního soudu. Druhy, struktura, procedura přijetí. Právní názor. Stanovisko. Vyhlásování rozhodnutí. Právní povaha a důsledky.

81. Řízení o právnosti právních předpisů před Ústavním soudem. Zvláštnosti abstraktní a konkrétní kontroly. Srovnání s preventivní kontrolou mezinárodních smluv. Návrhy podle § 74 a § 118 zákona o Ústavním soudu.

82. Ústavní stížnost. Typy a řízení. Pojem rozhodnutí, opatření a jiného zásahu do základních práv a svobod. Pravidla pro sestavení a posuzování právní stížnosti. Obnova řízení před Ústavním soudem.

83. Ústavní soud a Parlament. Typy vztahů. Řízení před Ústavním soudem ve věcech poslanců a senátorů.

84. Ústavní soud a prezident. Typy vztahů. Řízení před Ústavním soudem ve věcech prezidenta republiky.

85. Ústavní soud a výkonná moc. Typy vztahů. Řízení před Ústavním soudem ve věcech kompetenčních sporů po přijetí soudního řádu správního.

86. Soudnictví a soudy. Pojem a zvláštní znaky. Soudnictví jako funkce státu z hlediska dělby moci. Soustava soudů a hlavní zásady jejich organizace a činnosti. Správní soudnictví. Nejvyšší správní soud. Vztah k rozhodování Ústavního soudu.

87. Postavení soudců a přísedících. Vznik a zánik jejich funkce z hlediska ústavních zásad organizace a činnosti soudů.

88. Ústavní základy jiných forem samosprávy (než územní).

89. Veřejný ochránce práv a jeho právní status.

Součástí zkoušky je nejen ověření toho, jak student zvládl základní pojmy ústavního práva, nýbrž i toho, jak je dovede aplikovat na vybraných případech (např. viz příklady řešené na cvičeních).

Hodnotí se znalost teorie, různých přístupů k zkoušenému problému v literatuře a v praxi, schopnost aplikovat poznatky na právních předpisech, schopnost orientace v právním předpisu a schopnost vysvětlit význam jednotlivých ustanovení, schopnost argumentace.

Při zkoušce má zkoušený právo používat právní předpisy a jiné prameny (nálezy Ústavního soudu). V používaných pomůckách nesmí být žádné poznámky, vpisky apod.